

Relevantne zakonske odredbe o pristupačnosti

Podsećamo Vas da pristupačnost predstavlja jedan od osnovnih preduslova za jednako učešće osoba sa invaliditetom u svim oblastima društvenog života. Ona obuhvata kako garantovanje pristupa fizičkom okruženju, javnim površinama, objektima, prevozu, uslugama, tako i obezbeđivanje pristupa informacijama i komunikacijama.

Zakon o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom Srbije („Službeni glasnik Srbije“ broj 33 / 2006) *predviđa obavezu organa lokalne samouprave da preduzimaju mere za stvaranje pristupačnog fizičkog okruženja za osobe sa invaliditetom* (čl. 33.). Ova odredba stupila je na snagu 1. januara 2007. godine (čl. 53). *Zakon zabranjuje uskraćivanje pristupa javnim objektima i površinama, odbijanje pružanja usluga koje neko lice pruža u okviru svoje delatnosti ili pružanje iste usluge pod nepovoljnijim uslovima osobama sa invaliditetom* (čl 13 - 16). Lice koje pruža pomenute usluge dužno je da izvrši *potrebne adaptacije* kako bi učinilo uslugu dostupnom osobi sa invaliditetom. Vlasnik objekta u javnoj upotrebi dužan je da izvrši potrebne adaptacije.

Zakon o izgradnji i planiranju iz 2003. godine predviđa da se prilikom uklanjanja prepreka za nesmetano kretanje osoba sa invaliditetom radi bez izdavanja odobrenja za izgradnju, samo na osnovu idejnog projekta (član 97).

Prilikom tumačenja odredbe člana 33 Zakona o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom ne treba smetnuti sa uma da država mora da propiše tehničke standarde pristupačnosti, procedure koje će se primenjivati jednoobrazno u svim jedinicama lokalne samouprave, kao i sankcije za one koji ne poštuju te standarde. Ovo je i učinjeno kroz Pravilnik o uslovima projektovanja i planiranja vezanim za nesmetano kretanje dece, starih, invalidnih i hendikepiranih lica (usvojen još 1997. godine) i izmene Zakona o izgradnji i planiranju, koje je Narodna skupština izglasala neposredno posle usvajanja Zakona o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom.

Izmene Zakona o izgradnji i planiranju standarde pristupačnosti definišu kao „obavezne tehničke mere, standarde i uslove projektovanja, planiranja i izgradnje kojima se osigurava nesmetano kretanje i pristup osobama sa invaliditetom, deci i starim osobama“ (čl. 1). Član 14 izmena Zakona o izgradnji i planiranju predviđa da planovi građenja između ostalog moraju sadržati posebne uslove kojima se javne površine i javni objekti od opšteg interesa čine pristupačnim osobama sa invaliditetom u skladu sa standardima pristupačnosti iz Pravilnika. Članom 41 predviđeno je da će se investitor objekta od opšteg interesa, odnosno odgovorno lice, koje ne obezbedi pristup objektu za osobe sa invaliditetom u skladu sa standardima pristupačnosti kazniti novčanom kaznom od 10.000,00 (deset hiljada) do 50.000,00 (pedeset hiljada) dinara.

Pravilnik o uslovima projektovanja i planiranja vezanim za nesmetano kretanje dece, starih, invalidnih i hendikepiranih lica („Službeni glasnik Srbije“ broj 18/97) detaljno uređuje urbanističko-tehnički uslove za planiranje javnih saobraćajnih i pešačkih površina, prilaza do objekata i projektovanje stambenih i objekata za javno korišćenje i posebnih uređaja u njima kojima se obezbeđuje nesmetano kretanje osoba sa invaliditetom, dece i starih osoba (čl. 1).

Neophodno je dosledno sprovoditi odredbe pomenutih propisa u praksi. Samo tako će se osigurati da osobe sa invaliditetom budu ravnopravni građani ove zemlje. Poštovanje standarda pristupačnosti nije u interesu samo osoba sa invaliditetom, već i roditelja sa malom decom i starijih sugrađana, kao i drugih osoba koje se otežano kreću.

Svako kršenje ovih propisa predstavlja pravno nedozvoljene radnje, narušava Ustavom zagarantovanu zabranu diskriminacije na osnovu invalidnosti, pa se prekršiocu mogu suočiti sa zakonom propisanim tužbama i sankcijama za protivpravno ponašanje.

Tekst pripremljen i dostupan javnosti ljubaznošću dr. Damjana Tatića